

Srovnání dimenze introverze versus extraverte v Eysenckově testu s disociální poruchou osobnosti

Autorka se ve své práci zaměřila na Eysenckovu hypotézu, která předpokládala, že jsou psychopatické osobnosti extravertnější než běžná populace. Přestože je středobodem diplomové práce ověření této logicky znějící, leč nesamozřejmé hypotézy, znamená to provedení řady kroků na úrovni teoretické i empirické. Na úrovni teoretické jde především o vyrovnání se s dřívějším konceptem (přesněji řečeno koncepty) psychopatie a jeho srovnáním s kategorií disociální poruchy osobnosti. A zároveň to znamená i podrobnější rozbor pojmu extraverte, vývoje jeho chápání a srovnání různých operacionalizací, jejich podobností i odlišností z hlediska mapovaných subdimenzí. Tato část je provedena stručně, leč dostatečně s přehledným výčtem metod používaných k měření extraverte a odkazů na badatele, kteří se dané problematice věnovali (teoretická část se i přes relativně malý rozsah opírá o více než dvě stovky citací). Autorka jednoznačně prokazuje definiční ostražitost, kterou ilustruje nejen odlišnostmi definic stejně znějícího slova, ale i podobnostmi definic různě znějících diagnóz.

Disociální porucha osobnosti je v empirické části operacionalizována odborným posouzením vězeňského psychologa, který je se skupinou osob, z níž do této diagnostické kategorie vybírá, v dlouhodobém kontaktu. Tento postup je přijatelnou operacionalizací diagnózy osobnostní poruchy, ovšem doporučoval bych doplnění informace, zda vězeňský psycholog při svém výběru věděl, jaká hypotéza bude testována. Znalost testované hypotézy totiž může v některých případech výběr ovlivnit, a tak by měla být diskutována.

Operacionalizace extraverte je provedena dvěma různými testy, jednak Eysenckovým EPQ-R, který patrně nejvíce odpovídá tomu, co pod extravertí myslel Eysenck, když svou hypotézu formuloval, a dále dotazníkem 4Elements Inventory, který se zaměřuje především na postižení temperamentu. Autorka celý výzkum náležitě a přehledně strukturuje, dobře formuluje nulové hypotézy, dostatečně popisuje použité metody, okolnosti sběru dat i etické aspekty výzkumu. Po popisu souboru stručně a jasně shrnuje výsledky statistického testování, včetně klíčových statistických parametrů. Původní Eysenckova hypotéza byla

potvrzena, ovšem pouze při operacionalizaci Eysenckovým dotazníkem, který je citlivější vůči impulsivní komponentě extraverte.

Ze statistického hlediska oceňuji zejména testování normality před parametrickým testováním, použití Cohenova d pro postižení efektu a regresní model závislosti obou dotazníků. Mám jen několik připomínek a doplňků. Vzhledem k tomu, že výzkumné hypotézy (kromě dobrých důvodů i na základě dřívějších studií) předpokládají směr závislosti, bylo by vhodnější, neboť pro daný vzorek statisticky nadějnější, použití jednostranného testování. Připomínám, že nezamítnutí nulové hypotézy neznamena její přijetí (viz například strana 58). Přijímám důvody, které autorka uvádí pro volbu testování v hrubých skórech, ale domnívám se, že je pro čtenáře přehlednější uvádět alespoň výsledky popisné statistiky v nějakém obvyklém formátu norem.

Diskuze je rozdělena do jednotlivých částí a dobře zvažuje výsledky studie v kontextu dalších výzkumů, ale i z hlediska vlivu některých nežádoucích proměnných.

Celkově hodnotím práci jako plně vyhovující požadavkům kladeným na diplomové práce. Její menší rozsah vnímám jako výhodu. Autorka tím dokládá, jak dokáže při jasně daném výzkumném cíli efektivně směřovat k jeho teoreticky i empiricky korektnímu prozkoumání.

Navrhuji výborně.

Radvan Bahbouh

Katedra psychologie FF UK